

Timrå kommun
Socialnämnden

För kännedom: Kommunfullmäktiges
presidium
kommunstyrelsen

2019-12-02

Revisionsrapport "Grundläggande granskning"

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

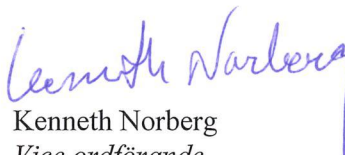
Revisionen önskar att socialnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 16 mars 2020. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lana.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Timrå kommuns revisorer

Sten Ekström
Ordförande

Kenneth Norberg
Vice ordförande

Grundläggande granskning - socialnämnden

Revisionsrapport

Timrå kommun

KPMG AB

2019-12-02

Antal sidor 10

Timrå kommun
Grundläggande granskning - socialnämnden

2019-12-02

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfråga	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Enkät – resultat	4
3.1	Kommentarer till granskning år 2018	4
3.2	Utbildning	5
3.3	Målstyrning	6
3.4	Ekonomistyrning	7
3.5	Uppföljning av intern kontroll	9
4	Risker och utmaningar identifierade av nämnden	10

Timrå kommun
Grundläggande granskning - socialnämnden

2019-12-02

1 Sammanfattning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Socialnämnden redovisade för år 2018 ett underskott med – 46,4 mnkr. Prognosen för år 2019 är vid delårsrapporten per sista augusti – 47 mnkr. Nämndens åtgärdsplan omfattar endast en liten del av underskottet. Vi ser allvarligt på att nämnden inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Vi lämnar utifrån vår granskning följande rekommendationer:

- att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, se avsnitt 3.3
- att nämnden förstärker arbetet mot en ekonomi i balans, se avsnitt 3.4
- att säkerställa att uppföljning av intern kontroll omfattar de mest väsentliga kontrollerna, se avsnitt 3.5
- att nämnden löpande under året följer upp intern kontroll, se avsnitt 3.5

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

I årets grundläggande granskning har ledamöterna, både ordinarie och ersättare, i styrelse och nämnder fått frågor skickat till sig via en webbenkät. Revisorerna har vid träff med presidiet för respektive styrelse och nämnd ställt kompletterande frågor samt samlat in underlag som styrker svaren i enkäten.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Gällande lagar och rekommendationer
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Enkät till nämnden
- KPMG har tillsammans med revisionen har träffat presidiet
- Dokumentstudier av underlag erhållits av nämnden och inhämtas från hemsida, bl.a. protokoll, verksamhetsplan, delårsrapport, internkontrollplan.

Rapporten är faktakontrollerad av ordförande och förvaltningschef.

3 Enkät – resultat

Enkäten har skickats till 21 ledamöter. 11 ordinarie ledamöter och sju ersättare har svarat.

3.1 Kommentarer till granskning år 2018

KPMG genomförde på uppdrag av kommunens revisorer motsvarande granskning under år 2018. Socialnämnden svarade på rekommendationerna till denna granskning:

”Kommunstyrelsen har uppdragit till kommunledningskontoret att se över kommunens styrmodell. Uppdraget består av två delar, varav den första avrapporteras i detta ärende med förslag till inriktning och aktivitetsplan för det fortsatta arbetet. Denna del skulle vara upprättad hösten 2018 men i och med att tillträdande kommunstyrelser och politiker ska ansvara för arbetet avrapporteras deluppdraget på den tillträdande kommunstyrelsens andra sammanträde i februari 2019, efter att tillträdande politiker har utbildats i styrmodell och varit delaktig i inriktningen på utvecklingsarbetet den 7 februari 2019. Ärendet är en del av avrapporteringen av uppdrag i budgetbeslutet 2019 att se över tidsplaneringen för budgetprocessen och tydliggörande av arbetssätt. Här presenteras dels inriktningen och utgångspunkter för arbetet, dels översiktlig tidsplan.

Till dess ny styrmodell är beslutad kommer inga större förändringar att vidtas i nämnden. Verksamhetsområdena Individ och familjeomsorg samt Stöd, vård och omsorg har nedbrutna mål i sina respektive verksamhetsplaner dessa kommer att föls upp och presenteras i nämnden.

Utifrån nedanstående gjordes inga helårsprognoser vid andra tillfällen än enligt beslut i kommunfullmäktige

Socialnämnden kommer enligt beslut 2019-02-20 inför internkontrollplan 2020 göra en ny risk- och väsentlighetsanalys senast i november 2019. I det arbetet kommer KPMG rekommendation om att identifiera kontroller som förhindrar att fel uppstår att beaktas”

3.2 Utbildning

För att underlätta införandefasen i den politiska arenan för nya ledamöter och ersättare har nämnden erbjudit en övergripande politikerutbildning som sträckte sig över tre dagar. Utbildningen byggde bl.a. på nämndens arbete och ansvar samt kommunens modell för styrning och ledning. De förtroendevalda fick även delta i en workshop gällande ny ledningsfilosofi och styrmodell.

Vidare har kommunen erbjudit ordförande och vice ordförande en endagsutbildning i sammanträdesteknik. Utbildningen byggde på kommunallagens krav på beslutsfattande, sammanträdestekniker och övningar kring hur olika scenarier kan hanteras av en ordförande.

Av de svarande anser 11 ledamöter att de tagit del av ändamålsenlig utbildning.

Vid faktakontrollen framkom att nämnden under oktober månad även fått utbildning i internkontroll.

3.2.1 Bedömning

Vi ser positivt på att förtroendevalda erhållit utbildning.

3.3 Målstyrning

1	Mål och måluppfyllelse	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
1.1	Har nämnden/styrelsen fastställt mål som är tydligt kopplade till KF:s mål? ¹	12	1	4	1
1.2	Har nämnden/styrelsen formulerat målen så att de är mätbara?	10		6	2
1.3	Följer nämnden/styrelsen upp hur målen utvecklas under året? ²	12		5	1
1.4	Har nämnden/styrelsen beslutat om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen?	9	3	3	3

Nämnden har i sin verksamhetsplan för år 2019 – 2021³ kommenterat kommunens strategier utifrån nämndens verksamhet. Fullmäktiges mål för hela kommunen framgår också av dokumentet. Dessa ska enligt den modell som inledningsvis presenteras brytas ner till aktiviteter för att därefter följas upp.

Vi kan genom verksamhetsplanen ta del av ett antal aktiviteter som enligt inledningen ska leda till att kommunen uppnår mål och vision. Det framgår däremot inte vilket av kommunfullmäktiges mål som aktiviteten är kopplad till samt hur dessa aktiviteter ska bidra till de övergripande målen.

Vi har tagit del av måluppföljning per 2019-08-31 varav nämndens mål avseende engagerade och stolta medarbetare följer nämndens plan. Gällande andelen nöjda brukare/klienter/patienter planeras en enkät genomföras under våren 2020. Detta till följd av en justering av hemtjänsttaxan som infördes den 1 juli 2019 eftersom förändringen bedöms kunna påverka resultatet.

3.3.1 Bedömning

I likhet med tidigare år bedömer vi att aktiviteterna, såsom de är utformade, är svåra att utvärdera i vilken mån de bidrar till måluppfyllelse. Vi anser även att nämnden regelbundet bör följa upp målen/aktiviteterna och om avvikelser konstateras besluta om måluppfyllande åtgärder.

¹ Ledamöter har till fråga 1.1 svarat delar av KFs mål inte är genomförbara pga. lagar, bestämmelser och att i förväg besluta om hur många timmar hemtjänsten kräver.

² En Ledamot har till fråga 1.3 svarat att uppföljningen borde genomföras mer systematiskt och med någon form av utvärdering. Ytterligare en ledamot har svarat att det skett en markant förbättring men att vissa delar fortfarande är luddiga.

³ 2018-12-19 § 166

3.4 Ekonomistyrning

2	Ekonomiuppföljning	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
2.1	Har styrelsen/nämnden fastställt en budget i balans? ⁴	5	6	4	3
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättar prognoser tillräckligt under året?	14		3	1
2.3	Fattas beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget? ⁵	5	2	9	2
2.4	Har nämnden/styrelsen redovisat en konsekvensanalys till KF i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget?	10	1	4	3

Nämnden antog 2018-12-19 en detaljbudget för år 2019⁶.

Följande tillfällen har vi noterat att nämnden följt upp ekonomin:

Sammanträdesdatum	Rapportdatum	Resultat per rapportdatum	Prognos för år 2019	Förvaltningens kommentarer
2019-01-23				Åtgärdsplan
2019-02-20	2019-01-31	-2,9 mnkr	Saknas	Periodrapport för januari utgår Åtgärdsplan
2019-03-20	2019-02-28	-5,5 mnkr	Saknas	Underskottet beror bl.a. på felaktig moms, effektiviseringskrav på bilpool och ökade kostnader för timvikarier. Åtgärdsplan

⁴ Ledamöter har till fråga 2.1 svarat att nämnden har haft det målet men når inte fram och att medlen inte kommer att räcka

⁵ Ledamöter har till fråga 2.3 svarat att pga. att många delar är lagstyrda så är det svårt att ge det ekonomiska resultatet som förväntas.

⁶ 2018-12-19 § 166

Sammanträdesdatum	Rapportdatum	Resultat per rapportdatum	Prognos för år 2019	Förvaltningens kommentarer
2019-04-17	2019-03-31	-8,9 mnkr	-35 mnkr	Underskottet beror bl.a. på minskade intäkter avseende mat, lön- och vikariekostnader, personalförstärkningar på LSS boenden, avsaknad av intäkter från migrationsverket, hög volym av vårdkrävande ärenden inom IFO, förhöjda placeringskostnader inom IFO och kraftigt ökat hushåll med försörjningsstöd. Åtgärdsplan
2019-05-22	2019-04-30	-12 mnkr	Saknas	Se ovanstående Åtgärdsplan.
2019-06-19	2019-05-31	-15 mnkr	-44 mnkr	Underskottet beror bl.a. på felaktigt konterade personalkostnader, vårdtunga ärenden inom äldreomsorg.
2018-09-25	2019-08-31	-28 mnkr	-47 mnkr	Underskottet förklaras bl.a. intäktsbortfall för mat, sommarmånadernas personalkostnader samt en allvarlig incident som resulterat i extrabemanning. Åtgärdsplan

När revisionen träffade presidiet förklarades underskottet att härröra från ekonomiskt bistånd, särskilda boenden vid äldreomsorg samt placeringar av barn- och ungdomar men även av vuxna.

Nämndens åtgärdsplan omfattar 38 mnkr men utfallet blev drygt 14 mnkr.

Vid faktakontrollen framkom att prognosen per sista oktober motsvarar – 37 mnkr.

3.4.1 Bedömning

Vi konstaterar att nämnden löpande har följt upp ekonomin. Vi noterar dock att det saknas prognoser per helår vid merparten av de ekonomiska rapporterna. Prognosen har under året kraftigt försämrats, från – 35 mnkr per 31 mars till - 47 mnkr per 31 augusti. Vi anser att processen för att säkerställa tillförlitliga prognoser behöver ses över.

Såsom framgår av kommentarsfältet har förklaringarna till underskottet varierat under året. Vi finner det inte riktigt troligt utan bedömer att analysen och förklaringar till underskotten behöver förtydligas.

Socialnämnden redovisade för år 2018 ett underskott med – 46,4 mnkr. Prognosen för år 2019 är vid delårsrapporten per sista augusti – 47 mnkr. Nämndens åtgärdsplan omfattar endast en liten del av underskottet. Vi ser allvarligt på att nämnden inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

3.5 Uppföljning av intern kontroll

3	Intern kontroll	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	12		1	5
3.2	Är nämnden/styrelsen delaktig i risk- och väsentlighetsanalysen som ligger till grund för planen?	9		5	4
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden/styrelsen? ⁷	13	1		4
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister?	11		5	2

Nämnden antog den 20 februari år 2019 internkontrollplan för år 2019⁸. Till grund för internkontrollplanen, som omfattar sju stycken punkter, ligger en upprättad riskanalys.

Vi har inte tagit del av någon uppföljning av intern kontroll för år 2019.

⁷ En ledamot har till fråga 3.3 svarat att det inte finns tillräckligt med tid under sammanträdena att kunna gå igenom resultaten tillräckligt och att en ekonomidag en gång i kvartalet skulle skapa bättre förutsättningar till att göra fördjupningar.

⁸2019-02-20

Timrå kommun
Grundläggande granskning - socialnämnden

2019-12-02

3.5.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden har tagit fram en risk- och väsentlighetsanalys som grund för uppföljning av intern kontroll. Däremot noterar vi att riskerna är identiska vid jämförelse med förgående år (2018) förutom GDPR/informationssäkerhet som har adderats till på listan för inventering av risker inom organisationen. Vi noterar också att ett antal identifierade risker inte resulterat i någon punkt i internkontrollplanen, t.ex. bedöms risken för hot och våld som fortfarande som stor.

Vi noterar vidare brister gällande kontroll av loggar som enligt kontrollplanen ska rapporteras månadsvis samt att flera av de angivna kontrollåtgärderna ofta är begränsade till en efterkontroll. Genom att identifiera kontroller som förhindrar att fel uppstår blir processen mer effektiv och risken för fel mindre. Vi anser att nämnden i högre grad bör fokusera på att följa upp kontroller.

4 Risker och utmaningar identifierade av nämnden

Nämnden har identifierat det ekonomiska läget, kompetens- och resursbrist samt krisberedskap inom kommunen som utmaningar. Vidare framkommer även den höga arbetsbelastningen och den långa handläggningstiden för byggnation av vård- och omsorgsboenden som utmaningar.

Datum som ovan

KPMG AB

Klara Engström
Kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.